

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 27.04.1994, sp. zn. 2 Tvn 5/94, ECLI:CZ:NS:1994:2.TVN.5.1994.1

Číslo: 27/1994

Právní věta: Při vrácení věci státnímu zástupci k došetření (např. podle 188 odst. 1 písm. e), 221 a 260 tr. ř.) běží lhůty uvedené v 71 odst. 2 tr. ř. znovu. Není proto třeba rozhodovat o prodloužení vazebních lhůt uvedených v 71 odst. 2 tr. řádu, dokud neuplyne nová šestiměsíční lhůta. Skutečně vykonaná vazba se však započítává do celkové doby vazby uvedené v 71 odst. 3 věta první tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.04.1994

Spisová značka: 2 Tvn 5/94

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Lhůty, Vazba, Vrácení věci prokurátorovi k došetření, Vrácení věci státnímu zástupci k došetření

Předpisy: 141/1961 Sb. § 188 odst. 1 písm. e
§ 221

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 27

Při vrácení věci státnímu zástupci k došetření (např. podle § 188 odst. 1 písm. e), § 221 a § 260 tr. ř.) běží lhůty uvedené v § 71 odst. 2 tr. ř. znovu. Není proto třeba rozhodovat o prodloužení vazebních lhůt uvedených v § 71 odst. 2 tr. řádu, dokud neuplyne nová šestiměsíční lhůta.

Skutečně vykonaná vazba se však započítává do celkové doby vazby uvedené v § 71 odst. 3 věta první tr. ř.

(Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky k výkladu ustanovení § 71 odst. 2,8 tr. ř. sp. zn. Tpjn 20/94).

Toto stanovisko zaujalo trestní kolegium Nejvyššího soudu České republiky podle § 28 odst. 1 písm. b) zák. č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, k návrhu svého předsedy.

Z odůvodnění:

Vlastní rozhodovací činností (např. rozhodnutí ze dne 27. 4. 1994 sp. zn. [2 Tvn 5/94](#)) a na základě průzkumu provedeného Nejvyšším soudem ČR bylo zjištěno, že praxe soudů při výkladu věty druhé § 71 odst. 8 tr. ř. v souvislosti s § 71 odst. 2 tr. ř. není jednotná.

Některé soudy vykládají ustanovení § 71 odst. 8 věta druhá tr. ř. v tom smyslu, že státnímu zástupci běží při vrácení věci k došetření nová lhůta podle § 71 odst. 2 věta druhá tr. ř., do které se nezapočítává lhůta trvání předchozí vazby v přípravném řízení, zatímco jiné soudy dobu trvání vazby v přípravném řízení sčítají a trvají na tom, že v případě, kdy je lhůta trvání vazby v délce šesti měsíců nebo jednoho roku vyčerpána, je třeba rozhodnout o dalším trvání vazby ve smyslu § 71 odst. 2 tr. ř. i po vrácení věci státnímu zástupci k došetření.

Proto předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky podle § 30 odst. 2 zák. č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, navrhl trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu, aby zaujalo stanovisko k výkladu ustanovení § 71 odst. 2, 8 tr. ř.

O vyjádření k této sporné otázce požádal předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu ministra spravedlnosti, předsedu Vrchního soudu v Praze, nejvyšší státní zástupkyni a katedry trestního práva právnických fakult v Praze a v Brně.

Předseda Vrchního soudu v Praze i nejvyšší státní zástupkyně vyslovili shodně souhlas s návrhem stanoviska, podle něhož při vrácení věci státnímu zástupci k došetření běží nová lhůta trvání vazby podle § 71 odst. 2 tr. ř., do které se nezapočítává doba vazby proběhlá před vrácením věci k došetření, a proto není třeba rozhodovat o prodloužení vazební lhůty, dokud neuplyne tato nová šestiměsíční lhůta. Skutečně vykonaná vazba se však započítává do celkové doby vazby uvedené v § 71 odst. 3 tr. ř. Nejvyšší státní zástupkyně navíc připomněla, že opačný názor by přinášel praktické problémy zejména s dodržováním 15 denní lhůty uvedené v § 71 odst. 6 tr. ř.

Stejně stanovisko zaujala i katedra trestního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně vycházející z doslovného výkladu poslední věty § 71 odst. 8 tr. ř., přičemž dále poukázala na znění důvodové zprávy k návrhu novely trestního řádu z roku 1991, podle které se tímto ustanovením stanovil nový běh lhůty vazby v přípravném řízení. Dále katedra trestního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně uvedla, že koncepce nového běhu trvání vazby v přípravném řízení má přímou oporu v textu § 71 odst. 8 poslední věty tr. ř., a naopak koncepce sčítání běhu lhůt vazby v souvislosti s nutností dodržet 15denní dobu uvedenou v § 71 odst. 6 tr. ř. klade na státního zástupce stěžejní splnitelné požadavky.

Naproti tomu katedra trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze považuje za správný výklad, podle něhož ustanovení § 71 odst. 8 věta druhá tr. ř. nezakládá počátek běhu nové lhůty, nýbrž jde jen o určení okamžiku, kdy pokračuje běh této lhůty v přípravném řízení. Tento závěr katedra trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze dovozuje z jazykového, logického a systematického výkladu příslušných částí ustanovení § 71 tr. ř. Podle názoru této katedry nelze výraz „běží“ v ustanovení § 71 odst. 8 tr. ř. klást významově na roveň výrazu „počíná běžet znovu“, přičemž při vrácení věci státnímu zástupci nenastává nové přípravné řízení, ale pokračuje přípravné řízení, které bylo zahájeno již před podáním obžaloby. Protože jde o otázku zásahu do osobní svobody obviněného, nelze v pochybnostech použít výklad v neprospěch obviněného. Opačné stanovisko by bylo podle názoru katedry trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze v rozporu s povahou institutu vazby jako výjimečného opatření, které má trvat jen nezbytně nutnou dobu. Dále tato katedra neshledává stejný význam rozhodnutí o prodloužení vazby podle § 71 odst. 2 tr. ř. a rozhodnutí o dalším trvání vazby podle § 192 tr. ř. a dovozuje, že obviněný by neměl doplácet na nedostatky v činnosti orgánů v přípravném řízení, které vedly k vrácení věci státnímu zástupci k došetření, tím, že se mu automaticky prodlouží doba vazby.

Ministr spravedlnosti ve svém vyjádření upozornil, že návrh stanoviska, podle něhož po vrácení věci státnímu zástupci běží nová lhůta trvání vazby v přípravném řízení ve smyslu § 71 odst. 2 věta druhá tr. ř., aniž by ji bylo třeba zvlášť prodlužovat, odporuje praxi soudů uplatňované do nabytí účinnosti poslední novelizace tr. ř., tedy do 31. 12. 1993. Dále ministr spravedlnosti poukázal na smysl poslední novelizace trestního řádu včetně úprav § 71 tr. ř., na povahu prodloužení vazby jako výjimečného opatření a na nebezpečí častého vyčerpání celé vazební lhůty podle § 71 odst. 3 tr. ř. už v přípravném řízení. Podle názoru ministra spravedlnosti obsahuje návrh uvedeného stanoviska rozpor, pokud na jedné straně tvrdí, že není třeba o prodloužení vazby rozhodovat, avšak původní vazba se započítává do doby uvedené v § 71 odst. 3 tr. ř. Proto ministr spravedlnosti navrhl přijetí stanoviska v tom smyslu, že při rozhodování o dalším trvání vazby podle § 192 tr. ř. je soud vázán lhůtami uvedenými v § 71 odst. 2 tr. ř., a jestliže z povahy a rozsahu úkonů, které je třeba po vrácení věci státnímu zástupci k došetření provést, vyplývá, že doba trvání přípravného řízení ve svém souhrnu překročí lhůtu trvání vazby stanovenou v § 71 odst. 2 tr. ř., soud rozhodující o vrácení věci státnímu zástupci k došetření tuto lhůtu zároveň na nezbytnou dobu prodlouží tak, aby celková doba trvání vazby nepřesáhla dva roky.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu České republiky přihlédlo k uvedeným vyjádřením a při zaujetí stanoviska vycházelo z těchto úvah:

Podstatou problému, který vznikl v praxi, je otázka, zda věta druhá § 71 odst. 8 tr. ř. zakládá počátek běhu nové šestiměsíční lhůty, nebo zda jde jen o určení okamžiku, kdy pokračuje běh této lhůty v přípravném řízení.

Doslovné znění citovaného ustanovení svědčí pro závěr, že se tím stanoví počátek běhu nové lhůty uvedené v § 71 odst. 2 věta druhá tr. ř., protože v opačném případě by zde nebyla zmínka o lhůtě jako takové, nýbrž o jejím zbytku, resp. o pokračování. Tomu ostatně odpovídá obsah důvodové zprávy k ustanovení § 71 odst. 8 zařazeného do trestního řádu novelizací z roku 1991, která uváděla, že se jím stanoví nový běh lhůty vazby v přípravném řízení, jestliže je věc vrácena státnímu zástupci (tehdy prokurátorovi) k došetření.

Při řešení tohoto problému je třeba přihlížet i k ustanovení § 192 tr. ř., podle kterého rozhodne soud, je-li obviněný ve vazbě, při předběžném projednání obžaloby vždy také o dalším trvání vazby. Obdobně ve vazební věci při rozhodování o vrácení věci státnímu zástupci podle § 221 odst. 1 nebo odst. 2 tr. ř. či podle § 260 tr. ř. se musí soud vypořádat s dalším trváním vazby, jak plyne z ustanovení § 72 odst. 1 tr. ř. (srovnej též č. 18/1985 sb. rozh. tr.).

Smyslem ustanovení § 71 tr. ř. je, aby orgány činné v trestním řízení vyřizovaly vazební věci přednostně s největším urychlením (srovnej § 71 odst. 1 tr. ř.). Rozhodováním o prodloužení vazebních lhůt podle § 71 odst. 2 tr. ř. je zajišťována kontrola soudu nad dodržováním § 71 odst. 1 tr. ř. Tato kontrola prostřednictvím soudního rozhodování o dalším trvání vazby je však v souvislosti s předběžným projednáním obžaloby zajišťována již rozhodnutím soudu ve smyslu § 192 tr. ř., kterým vlastně soud řeší v zásadě stejnou otázku jako při prodloužení vazební lhůty ve smyslu § 71 odst. 2 tr. ř. Bylo by proto nelogické, aby soud byl nucen rozhodovat často ihned po nabytí právní moci jeho rozhodnutí o vrácení věci státnímu zástupci k došetření a rozhodnutí o dalším trvání vazby obviněného (obviněných) ve smyslu § 192 tr. ř. znovu o dalším trvání vazby podle § 71 odst. 2 tr. ř. Přitom nelze přehlédnout, že zákonodárce v obou těchto ustanoveních používá pojem rozhodne „o dalším trvání vazby“, z čehož vyplývá, že staví tato rozhodnutí na roveň.

Rozhodnutí o dalším trvání vazby podle § 192 tr. ř. je narozdíl od rozhodnutí podle § 71 odst. 2 tr. ř. přezkoumáváno k případné stížnosti i nadřízeným soudem a z tohoto hlediska lépe zajišťuje ochranu práv obviněného v souvislosti s dalším trváním vazby.

Navíc vzhledem k současnému znění ustanovení § 26 tr. ř. by mohl o dalším trvání vazby rozhodovat soud nižšího stupně, než rozhodoval o trvání vazby podle § 192 tr. ř. (srovnej ustanovení § 17 tr. ř.).

Zváží-li se všechny tyto skutečnosti, je třeba ze znění věty druhé § 71 odst. 8 tr. ř. dovodit, že při vrácení věci státnímu zástupci k došetření běží lhůta uvedená v odstavci 2 od počátku znovu. Tomu pak odpovídá i znění ustanovení § 71 odst. 3 tr. ř., které nerozlišuje, pokud jde o celkové trvání vazby, délku vazby v přípravném řízení a v řízení před soudem, když uvádí, že celkem vazba nesmí trvat déle než dva roky. Pokud nebylo možné pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů trestní stíhání v této lhůtě skončit a propuštěním obviněného na svobodu hrozí, že bude zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního řízení, může o dalším trvání vazby na nezbytně nutnou dobu rozhodnout Nejvyšší soud.

Jen při tomto výkladu je pak možné dodržet ustanovení § 71 odst. 6 tr. ř., podle něhož je nutno návrh na prodloužení lhůty podle § 71 odst. 2 a 3 tr. ř. doručit soudu nejpozději patnáct dnů před skončením příslušné lhůty. Pokud by totiž byla obžaloba podána v době kratší než patnáct dnů před uplynutím šestiměsíční nebo roční lhůty trvání vazby, nemohl by státní zástupce po pravomocném vrácení věci k došetření tuto lhůtu dodržet a při důsledném zachovávání zákona by musel být obviněný vždy propuštěn na svobodu. Zcela jiná je pak situace u lhůty dvou let trvání vazby podle § 71 odst. 3 tr. ř., kdy je podle § 71 odst. 7 tr. ř. nejvyšší státní zástupce povinen podat návrh na prodloužení vazby způsobem uvedeným v odstavci 6 i tehdy, jestliže v době kratší než patnáct dnů před skončením vazební lhůty podá obžalobu. Obdobné ustanovení trestní řád však nemá, pokud jde o vazební lhůty uvedené v § 71 odst. 2 tr. ř. I z toho je nutno dovodit, že zákonodárce nepředpokládal možnost vzniku obdobné situace u lhůt uvedených v § 71 odst. 2 tr. ř., a to právě vzhledem ke znění věty druhé § 71 odst. 8 tr. ř.

Protože nyní po novelizaci trestního řádu zákonem č. 292/1993 Sb. může trvat vazba v přípravném řízení po celou dobu dvou let i déle a není stanovena délka trvání vazby zvláště pro přípravné řízení a zvláště pro řízení před soudem, jako tomu bylo před zmíněnou novelizací (srovnej § 71 odst. 1 až 4 tr. ř., ve znění platném do 31. 12. 1993), nehrozí ani, že by státní zástupce podával obžalobu ve věcech dosud nikoli řádně objasněných, jen aby získal další lhůtu trvání vazby. V takových případech mu totiž nic nebrání, aby podal návrh na prodloužení lhůty podle § 71 odst. 2, příp. odst. 3 tr. ř. Postupem, kdy by podal obžalobu, aby docílil dalšího prodloužení vazební lhůty, by si naopak lhůtu trvání vazby zkrátil, neboť po dobu řízení před soudem, až do vrácení věci k došetření, by nemohl provádět úkony směřující k dalšímu objasnění věci.

V této souvislosti lze konečně poukázat i na ustanovení § 71 odst. 9 tr. ř., podle něhož se délka trvání vazby, o níž bylo rozhodnuto v souvislosti s řízením o stížnosti pro porušení zákona nebo o obnově, posuzuje samostatně a nezávisle na vazbě v původním řízení, ač jde i v těchto případech o totéž trestní řízení.

Stanovisko, které z výše uvedených důvodů pokládá za správné trestní kolegium Nejvyššího soudu České republiky, zváží-li se komplexně všechny důsledky, přináší nejpříjemnější řešení předmětného problému.